

članek vsek dan razen sonot, nedelje
in praznikov.
članek dnevno izdaje Saturday,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

—YEAR XXVIII. Cena lista je \$0.00

Entered as second-class matter January 15, 1922, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 24. JUNIJA (JUNE 24), 1935.

Subscription \$6.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 122

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Uredniški in upravniki prostori:

2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

Maček povabljen v Belgrad v organiziranju novega režima

Nacionalen preobrat v Jugoslaviji. Napad na Jevtićev vlado. Mačkova opozicija pripravljena sodelovati v vladi pod pogoji, da se Jevtić revidira, volilni zakon spremeni in razstavi nove, svobodne volitve v Jugoslaviji. Tabora v konfliktu za zvezo s Francijo ali Hitlerjem

BELGRAD, 23. jun.—Milan Jevtić, finančni minister ustanovitelj Jevtićevog kabinet, dobil od regenstva poslov, da sestavi novo vlado. Konferenca med dr. Mačkom in Pavlom je bila vsejena, nakar je dr. Maček želel, da poslanci opozicije ne v skupino toliko časa, da se bodo vrstile nove, tajne volitve.

22. jun.—Dr. Vladek, hrvaški voditelj opozicije, včeraj prišel triumfalno v Belgrad na povabilo Pavla, načelnika regenstva. Pavel je povabil Mačka, da pomaga rešiti krizo in organizirati novi kabinet.

Maček je doživel veliko uspeh. V zadnjih šestih mesecih je vozil v Belgrad le kadar je moral iti v zasedbo "izdajalec", včeraj ga takal kraljevski avto na ulici, ki ga je odpeljal na ulice k knezu Pavlu, kjer se je konferenca. Kasneje je Maček obiskal svojega vojaka — generala Živkovčića, bivšega ministra, ki je pred leti spravil Mačka v zasedbo.

22. jun.—Velikost konference med Pavlom je ni znana, Mački pristali izjavljajo, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če bomo ustava in radikalizacija volilni zakon, naš morajo vrstile nove, svobodne poslavce za naš skupičino; zakon mora biti predstavništvo vsem manjšinam. Končno je regenstvo dovolilo Hrvatam in stalnim manjšinskim našim nekoliko avtonomije.

22. jun.—Veliko je včeraj zjutraj pošla vest, da je Jevtićeva vlada v četrtek zvečer vstopila v Belgradu, ga sprejela ogromna množstva in ga pozdravila z: "Živela svoboda! Dol z vami!"

Na konferenci med Pavlom je bila včeraj izjavljena, da je opozicija voljna sodelovati v vladi le pod pogoji, če

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOT

Organ of and published by the Slovens National Benefit Society

Narodnina: za Edinščino državo (Irene Chicago) in Kanado \$4.00 na leto; \$3.00 za pol leto; \$1.50 za doted leta; za Chicago in Cincin \$7.50 na celo leto; \$3.75 za pol leto; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene vložkov po dogovoru — Kopekci dopisov in nemarodenih člankov se ne vratajo. Kopekci literarne vložke (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo podizajtuju le v službi, da je priladi potiskano.

Advertising rates on agreement — Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s domovijo:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Zlato je mednarodno

Pred tremi tedni so v Franciji imeli veliko valutno krizo. Dva kabinetata sta padla in kažejo, da je pada tudi frank s svojega zlatega trona. Zlati frank je pa ostal in za enkrat je spet vse all right. Francoski politični in finančni čarovniki so si čestitali . . .

Sele zdaj se je izvedelo, da zasluga za rešitev zlate valute v Franciji ne gre francoskim političnim in finančnim čarovnikom, temveč — Rooseveltu in njegovemu finančnemu tajniku Morgenstauju. Ta dva sta na klic iz Pariza, na eno samo, golo besedo, zastavila milijone dolarjev iz federalnega zlatega fondu, da sta obvarovala francosko valuto na njem zlatem prestolu.

Ameriška "najboljša" politika teži za izoliranjem Združenih držav. "Najboljše" Ameriščane lomi krč, kadar zaslišijo ime Liga narodov in mednarodno razsodišče. Zadnje čase dajejo nelepa imena Franciji in drugim evropskim državam, ki so ustavile odpalačevanje dolgov Ameriki. Tudi Rooseveltova administracija se kolikor toliko drži te smeri in vodi nacionalno politiko, nacionalno ekonomijo in druge nacionalne stvari. Internacionálnih problemov za nas ne sme biti. Samo ameriški moramo biti!

V praksi je pa nekaj drugega. V teoriji nas francoska zlata valuta nič ne briga — to je stvar Francije in zlatega bloka v Evropi — toda v praksi se Roosevelt prekleti briga; ni mu vseeno, če je francoska ali angleška valuta stabilna ali nestabilna. To je nov dokaz, da je narodni kapitalizem pod kožo mednaroden. Če mu stopijo na parklje v Franciji, ga zabolí globec v Ameriki. Osel, ki nosi tovor zlata, ne pozna nobenih plotov. Njegov dom so vse celine na svetu . . .

Rooseveltu se je posvetilo

Zadnje dni se je predsedniku Rooseveltu posvetilo nekoliko zlate resnice. Ko je Roosevelt videl ta žarek — morda ga je našel v kakšni "neameriški" knjigi! — ga je brž vpisal v svojo poslanico, katero je naslovil na kongres z željo, naj kongres zviša davke na velike dedine, velika "darila" v tem primeru pomenijo one milijone dolarjev, ki jih ameriški milijonarji razmečajo med svoje sorodnike in razne "fundacije", dokler so še živi, tako da po smrti za njimi nič ne ostane in federalna blagajna je ogoljufana za dedičinski davek.)

Roosevelt je povedal v svoji poslanici, da velika bogastva ne morejo biti zasluga enega samega človeka ali skupine ljudi, temveč so mogoča le s kolektivnim naporom vsega občestva. Iz tega razloga imajo bogastva kolektivni značaj in zato je pravilno, da se po smrti lastnika povrne del teh bogastev občestvu.

To je čista in trda resnica, kakor zlato in jeklo. Nič ni čudnega, da so voditelji burboncev in uredniki burbonskih listov ostromeli, nato pa histerično zatulili, da zdaj jim je jasno, da se je Roosevelt prelevil v polnokrvnega "boljševika".

Vprašanje je, ali Roosevelt ostane pri tem žarku spoznjanja? Njegova navada doslej je bila, da je za vsak korak v pravo smer krenil dva koraka v nasprotno smer. Če ostane na tej poti, ali pojde še dalje in odkrije vso resnico?

Vsa resnica je, da vse, kar je pridobljenega kolektivno proizvodijo in kolektivnim naporom, spada stočnost pod kolektivno kontrolo in za kolektivno rabo. Privatnih bogastev sploh ne sme biti! Vsa ta bogastva so socialno krivljeni! Socialna, masna proizvodnja zahiteva socialno, masno last in porabo!

To je velika resnica. Ali jo Roosevelt kdaj spozna v celoti? — Dvomimo.

Roosevelt bi si bil prihranil celo goro sitnosti in bojev, če bi bil takoj ob prihodu v Belo hišo zadrgnil roke burboncem z revizijo ustave in uvedbo visokih davkov na privatna bogastva. Vseh teh malih, ušivih in nadležnih davkov ne bi bilo treba; vseh stupnidnih posojil pri privatnih bankirjih in konsekvenčno vseh teh milijardnih notranjih dolgov ne bi bilo treba. Vsa kriza bi bila lahko ubita v enem letu in za vselej.

Tako pa je to cincanje sem in tja, apeliranje na "dobra srca" kapitalistov, izganjanje hudiča in čaranje depresije s kadili in mazili poslabšalo: položil in dalo paraliziranim kapitalistom prilečnost, da so prišli k sebi in da so jim ponovno zrasli kremlji in rogovi. In tako danes Amerika ni krop ne voda.

Nova fašistična nesramnost

Jugoslovanski državljan izvabljen v Italijo in njegov dramatični beg iz Verone

Zagreb. — Večkrat se je že slisalo o raznih slučajih izvabljanja naših ljudi s potvorenimi pismi in brzovoj v Italijo in v spominu imamo že vedno tragičen slučaj Marjana Cotača v Trstu. Sedaj imamo našljajni slučaj, ki po svoji dramatičnosti sliči napotnosti in srečnem koncu kakega ameriškega pustolovskega filma. Najbrž je takih še več, a ne pridejo v javnost. Roman (tako ga smemo po pravici nazivati) Andreja Severa, mladega človeka 33 let iz Dekanov, ki ga sam opisuje, govori:

L. 1921, ko je izbruhnil teror, sem pogbenil v Jugoslavijo. Tukrat sem bil star 19 let in se nisem več vrnil. Delal sem v različnih krajinah in nazadnje v rudniku Germa pri Pirotu. Jugoslovansko državljanstvo sem dobil l. 1923 in v jugoslovanski armadi sem služil eno leto. Moje bivališče je bila Cerknica.

V juniju 1933 sem prejel pismo od svoje matere v Predloki, spisano na pisalnem stroju. Poleg matere je pismo podpisala tudi moja botra Marija Picega iz Dekanov. V pismu je bilo receno, da mi je moj boter Josip Picega v oporoki zapustil svoje imetje in je potreben, da pride domov in uredim stvari. Na Reki so me vodili po jetniških celiach in vpraševali jetnike, če me kdo pozna ali ako jaz katerga poznam. Vse jetnišnice so bile polne jetnikov in v ognromni večini so bili naši ljudje, na njegovih govorih prevajali.

Polkovnik je najprej povedal,

da so njegovi pradede govorili slovensko, a on je priste Italijan,

kakor smo tudi mi Italijani.

Naši pradede so bili Italijani,

a Avstrija jih je poslovana.

Sedaj, ko so spet svobodni, je treba, da vse postane-

mo Italijani.

Cestokrat so me izvraševali

oficirji in vedno o emigrantih.

Vprašanje, kako Jugoslavija

skrbi za emigrante iz Julijanske

Krajine, so večkrat ponovili.

Nekajkrat so v mojo celico za-

prijeti ljudi, ki so govorili sloven-

ško in hrvaško. To so bili provokeraterji, ki so hoteli nekaj izvedeti od mene.

Prav takrat sem bil brez de-

la, ker je rudnik Germa likvidi-

ral, in nahajal sem se v Skop-

ljiju. Neki prijatelj mi je sve-

toval, naj se oglašim pri kon-

zulu in tam vprašam, ako bi se

lahko svobodno vrnil domov.

Res sem potem šel v konzulov

urad v Skopiju, kjer so potri-

dili, da je bila amnestija raz-

glasena, kakor so mi pisali, in

da se lahko svobodno vrne domov

ter uredim vprašanje za-

puščine. Ker sem bil pristojen

v Cerknico, so mi svetovali, naj

se še prej obrnem na konzula v Ljubljani.

Odšel sem v Ljubljano in tam

so mi povedali isto kakor v Skopiju.

Dobil sem potni list, da bom lahko potoval preko Po-

stojske domov. Zajamčili so mi,

da se mi ne bo nicašesar hudega

pripetilo. — Dne 20. septembra

sem se oženil in pet dni pozne-

je sem z dovoljenjem, ki mi ga

je dal italijanski konzul v Ljubljani, odpotoval domov. Ženo

sem pustil v Skopiju.

Na 25. septembra sem se pri-

peljal z vlakom v Postojno. Tu

so me takoj prijeli, preiskali in

vzeli vse dokumente, med temi

tudi tisto pismo. Potem so me

zaslišali in ponoči so me ukli-

jenjega odvedli v Koper, kjer

so me vrgli v ječo. Noge so mi

ukovali v železje in vsako noč

so me zasliševali. To je trajalo

mesece dni. Vsak drugi dan sem

dobil samo kruh in vodo. Večkrat

so me zaslišali in ponoči

so me uklijenjenega odvedli v

Koper, kjer so me vrgli v ječo.

Noge so mi ukovali v železje in

vsako noč so me zasliševali. To je trajalo

mesece dni. Vsak drugi dan sem

dobil samo kruh in vodo. Večkrat

so me zaslišali in ponoči

so me uklijenjenega odvedli v

Koper, kjer so mi vrgli v ječo.

Noge so mi ukovali v železje in

vsako noč so me zasliševali. To je trajalo

mesece dni. Vsak drugi dan sem

dobil samo kruh in vodo. Večkrat

so me zaslišali in ponoči

so me uklijenjenega odvedli v

Koper, kjer so mi vrgli v ječo.

Noge so mi ukovali v železje in

vsako noč so me zasliševali. To je trajalo

mesece dni. Vsak drugi dan sem

dobil samo kruh in vodo. Večkrat

so me zaslišali in ponoči

so me uklijenjenega odvedli v

Koper, kjer so mi vrgli v ječo.

Noge so mi ukovali v železje in

vsako noč so me zasliševali. To je trajalo

mesece dni. Vsak drugi dan sem

dobil samo kruh in vodo. Večkrat

so me zaslišali in ponoči

so me uklijenjenega odvedli v

Koper, kjer so mi vrgli v ječo.

Noge so mi ukovali v železje in

vsako noč so me zasliševali. To je trajalo

mesece dni. Vsak drugi dan sem

dobil samo kruh in vodo. Večkrat

so me zaslišali in ponoči

so me uklijenjenega odvedli v

Koper, kjer so mi vrgli v ječo.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvorna poročila iz Jugoslavije.)

MAČKOVA OPONCIJA BOJ-

ZATRINA SKUPŠČINO

Postanci, izvoljeni na opozicijski listi, se skupščinskih sej ne bodo udeleževali, marveč bodo izkoristili v Zagrebu. — Ostre rezolucije

Ljubljana, 7. junija.

Vse pred volitvami se je govorilo,

da je radičevski vodja, dr.

Beograd. Volitev pa da se udeležuje v znanih plebiscitih.

Torej znamo, je dobila Mačkova

listi nad 1 milijon glasov, okrog

milijon 600 tisoč glasov pa je

vsih vladna lista. Mnogo volil-

pa se volitev sploh ni udele-

lje bil znan rezultat volitev.

Veznost napeto pričakovala 3.

Sedaj, ko je bila sklicana nova

volitva. Zanimajo jo je, ali se

opozicijski poslanci res ab-

strijali ali pa se pojavijo v be-

ški skupščini. Vladni pred-

stoj je poslanec s svoje liste

ki je nekaj dni prej v Beo-

grad, dr. Maček pa je prav tako

vsih volilnih listih izvoljene po-

vsej državi veliko zanimanje.

remo smatrati le one poslance, izvoljene na naši listi, kakor tudi one naše kandidate, ki jim režim ni dal do zmage in izvolitve. Smatramo jih za predstavnike ne glede na sklep Glavnega volivnega odbora, ki je le institucija za legalizacijo volilnih falzifikatov. Ti predstavniki bodo imeli svoje seje v Zagrebu, ne pojdejo pa v Beograd.

Taka je v glavnem vsebina obvezne rezolucije.

Poslanci, izvoljeni na Mačkovi listi, in kandidati te liste, ki niso bili izvoljeni, bodo torej zborovali v Zagrebu in ne pojedemo v skupščino. Skupščina je že zasedala v pondeljek 3. junija ter je overovljala že več mandatov. Navzoč so le poslanci z vladne liste, od Mačkove liste pa je prisel v Beograd le en sam, ki se je iznevezil vodstvu združene opozicije. Verjetno je, da se bo še kdo od poslancev z opozicijske liste zatekel v Beograd proti sklepku vodstva.

Resoluciji opozicije sta zbudili vsej državi veliko zanimanje.

KDO JE IZVRŠIL DVOJNI UMOR PRI METLIKI?

Najbrže ne gre za roparski umor, marveč za umor iz maščevanja

O dvojnem umoru, izvršenem na postajališču Dobravice pri Metliki, je dosedanja preiskava dognala le, da gre najbrže za umor iz maščevanja.

Na postajališču Dobravice se zbirajo ljudje od blizu in daleč, kajti novica o strašnem umoru železniškega čuvaja, 47-letnega Jožeta Kožarja in njegove 53-letne žene Marije, se je razširila po vsej Beli Krajini ko bliski in orožniki so že usodno noč imeli obilo posla, da so množico zadržali do prihoda komisije.

Naknadno poročajo še podrobnosti, ki naj jih v svojem prvenstvu poročil dodamo: Okrog 4. junija je bil vlastnik vlač iz Karlovca proti Ljubljani. Pri tem vlaču bi moral stati na postajališču Dobravice se zbirajo ljudje od blizu in daleč, kajti novica o strašnem umoru železniškega čuvaja, 47-letnega Jožeta Kožarja in njegove 53-letne žene Marije, se je razširila po vsej Beli Krajini ko bliski in orožniki so že usodno noč imeli obilo posla, da so množico zadržali do prihoda komisije.

Naknadno poročajo še podrobnosti, ki naj jih v svojem prvenstvu poročil dodamo: Okrog 4. junija je bil vlastnik vlač iz Karlovca proti Ljubljani. Pri tem vlaču bi moral stati na postajališču Dobravice se zbirajo ljudje od blizu in daleč, kajti novica o strašnem umoru železniškega čuvaja, 47-letnega Jožeta Kožarja in njegove 53-letne žene Marije, se je razširila po vsej Beli Krajini ko bliski in orožniki so že usodno noč imeli obilo posla, da so množico zadržali do prihoda komisije.

Vlak je moral dalje, na postajališču je ostal le orožnik in nekaj železničar. Iz Grača so potem obvestili Metliko in Črnomelj, in iz Črnomelja se je takoj napotila v Dobravice usadna komisija, orožniki so pa takoj začeli z zasledovanjem. Ker so neki potniki pravili, da so videli na vse zgodaj tri neznane, ki so si praljali v roki ob nekem potoku na hrvaški strani, so poslali tudi v isto stran patruljo.

Umor je bil izvršen najbrže okrog 11. zvečer. Na mizi v čuvajnici je bila budilka, navita za držanje ob pol 12 ponoči. Takrat je bržkone hotel Kožar na progo, da jo pregleda. Legel je v čuvajnici, ki je bila zaklenjena. Ker je bil Kožar zelo varčen in je baje prihranil že toliko, da je hotel v kratkem kupiti kakšno

hišico, je bil do ljudi zelo neupajiv. Zato domnevajo, da je umor izvršil, da njegovih znancev, ker bi sicer kakemu tujuje gotovo ne odpiral vrat. Kakor hitro je Kožar odpril vrata, ga je nočni gost napadel najprej z nožem, potem pa se s sekiro, s katero je zadal več hudil udarcev, ki so bili absolutno smrtni. Saj je dobil Kožar dva taka udarca po glavi, da mu jo je prekiala na dveh mestih in mu odsekalo tudi dva prsta. Najbrže se je hotel z roko zavarovali, prijet se je za glavo, udarec pa je odbil kažeče in sredine na desni roki ter prekal glavo od temena do ust.

Potem je šel zločinec v stanovanje ter zamahnil po speci ženi, ki ji je prav tako razsekal glavo.

V stanovanju so bile vse omarne odprte, zato so sprva trdili, da je zločinec odnesel precej denarja. Po mnenju ljudi je imel Kožar doma spravljenih kakih 40 ali celo 80 tisočakov, ki so izginali. Kesnje pa je preiskava dograla, da so sicer vsi predali odprtih v vse razmetano, da pa ni morivec odnesel ničesar, kajti našli so več zlatnine in srebrnine, zraven pa tudi 2,800 Din.

Zato sodijo, da je umor izvršil kdo od Kožarjevih znancev in to ne zaradi ropa, ampak iz maščevanja. Saj je baje Kožar že nekaj časa govoril, da mu nekdo grozi z umorom, nis pa povedal imena. Tako je za zdaj ta stranski umor še nepojasnjeno. Izvršili pa so orožniki nekaj hišnih preiskav ter baje odkrili sledi. Zaradi preiskave pa za zdaj še ne izdajo teh odkritij.

Kožar je bil doma iz Zapotoka pri Dobrepoljah, njegova žena Marija, rojena Mehle, pa z Groupljega.

Ljudje so osumili umora 42-letnega železniškega čuvaja Antona Pavčiča, ki stanevale v čuvajnici št. 33 med Gradcem in Dobravico, v službi pa je v čuvajnici št. 36 pri Kriški vasi. Za Pavčiča so ljudje vedeli, da sovraži Kožarja, češ, da mu Kožar zapeljuje ženo. Ker kažejo, vse okolnosti, da je umor izvršil znance in iz maščevanja, so orožniki začeli opazovati Pavčiča. Ko so včeraj dopoldne v Podzemljiju pokopali obe žrtvi umora, je stopal med pogrebci tudi Pavčič. Bil pa je zelo nervozan. Orožniki so po pogrebu stopili k njemu na dom ter ga arretirali. Pri hišni preiskavi so ugotovili, da ima Pavčič na sraci izprane krvave madeže, zlasti na mansetah. Preiskave je tudi dognala, da je umor izvršil najbrže levitar. Pavčič je tudi levitar. Na kraju zločina so našli šop las morivčevih. Pavčič pa si je dal prav tisto jučer po zločinu ostriči lase popularno.

Vse te stvari kažejo, da so orožniki prijeli pravega storilca. Dokazala pa bo še preiskava. Aretiran je bil tudi neki drugi železničar. Oblasti vneto preiskavajo in v nekaj dneh bo dokazano, ali je kdo teh dveh arietiran.

Podučujemo nemščino, italijančino, špančino in francosčino v svojih srednjih šolah (high school).

V treh takih šolah imamo celo tečaj za hebrejsčino.

Jaz bi hotel, da imamo v šolah ne obvezne, marveč prostovoljne tečaje za vse jezike in literature obeh narodov, ki so zastopani v šoli, in da bi šolska oblast s tem počastila s priznanjem dotednje skupine. To bi pokazalo tukaj rojenim otrokom tujerodcev, tujerodeem samim, kakor tudi Amerikancem starega kova, da šolska oblast ne gleda s preizrajenjem na nikako kulturo ali jezik. Ali ne bi tedaj imeli vaši otroci več spoštovanja do vas in

Problem druge generacije

Pod "drugo generacijo" razumevamo v Ameriki drugo generacijo priseljencev, namreč njihove tukaj rojene otroke. Vzestnosti problema druge generacije je javno mnenje čim bolj zavedna. Nedavno imenovan član šolskega sveta mesta New York, James Marshall, je pred kratkim v govoru na bodoče državljane, učence večernih šol, poučil ta problem, ko je naglasil potrebo premaganja antagonizma starih Amerikanecov napram novodošlim Amerikanecem.

—FLIS.

Lindbergh biološki znanstvenik

Razvil je napravo za organe, ki lahko žive zunaj telesa

New York.—Letalec Charles A. Lindbergh se je zadnji teden pojavil v javnosti kot raziskovalni znanstvenik na polju biologije. Mesečnik "Science," glasilo Ameriške zvezne za povspeševanje znanosti, največje organizacije znanstvenikov v Ameriki, je objavil članek zadnje dne, ki sta ga podpisala Lindbergh in dr. Alexia Carrell. Članek naznana, da je Lindbergh iznašel aparat, ki lahko hrani vitalne človeške organe (sreč, ledvice itd.) pri življenu zunaj telesa, to je ločene od telesa. To je danes največji korak napredka na polju biologije in medicine.

Edini, ki kujejo dobicek iz Mussolinijev pustolovščine, so Angleži, ki prodajajo vodo Italijanom, arabski mornarji, ki do vodnega zdravstva vzdolj obale iz drugih pristanišč ob Rdečem morju in celo Abesinci, ki prodajajo Italijanom kavo po visokih cenah.

V italijanskem pristanišču Massaua prevladuje silno konfuzija.

Parneki stalno prihajajo iz Italije in so natrpani z vojnim materialom. Vsi prostori ob pomolih in ceste so polni tegevja materiala. Pred Italijansko banko so nakopičene velike zaloge.

Dr. Carrell je dodeljen Rockefellerjevemu institutu za zdravstveno raziskovanje in je znan že dolgo let po svojem čudovitem eksperimentu z drobecem kurjega srca. Ta drobec je vse zaplodku piščanca leta 1912 in ga še danes kultivira v kemični zmesi; drobec srca še vedno živi in skuša rasti, če bi ga dr. Carrell pustil. Ta eksperiment je dal Lindberghu pobudo na njezino iznajdbo, na kateri je delal več let, že takrat, ko mu je bil sinček ugrabiljen, a tudi trajčna smrt njegovega sina ga ni ustavila pri tem delu.

Dr. Carrell piše, da je Lindbergh danes njegov najboljši asistent in enkrat bo žel večjo slavo kot biolog kakor pa je žel slavo kot letalec. Najzanimanjivejše je pa to, da ni javnost nislušila, s čim se ukvarja Lindbergh, zato je pa danes presenetljivo toliko večje.

Podrobnosti Lindberghove naaprave niso pojasnjene, vseledesar javnost še ne ve, kako deluje. Omenjena je le kot "umetno telo," v katero se lahko prenesti človeški organi, ki potem nadaljujejo svoje življene in funkcioniranje. Arabski mornarji pripovedujejo, da jih nadlegujejo italijanski vojaki in delaveci s prosačenjem. Od njih hočejo denarja za kupovanje živil, ker jih z mizerno plačo, katero prejemajo, ne morejo dobiti v zadostni meri.

Rim, 22. jun. — Mussolinijev priprave za vojno z Abesijido so stale Italijo samo v mesecu maju 225,000,000 lir (okrog \$18,000,000). Te številke je pravkar objavil finančno ministrstvo, toda domnevajo, da so bili izdatki večji.

V enajstih mesecih tega fiskalnega leta je Italija potrošila 845,000,000 lir samo v Eritreji in Somaliji.

Vladni deficit v maju je bil 314,000,000 lir, v enajstih mesecih pa 2,509,000 lir.

Sedanja vrednost lire je osem ameriških centov.

Družba kriva morske nesreče

Senatni odsek uriga ratifikacijo londonškega pakta

Washington, D. C. — Zvezni senator R. S. Copeland, član senatnega trgovinskega odseka, je pravkar objavil poročilo o rezultatu preiskave dveh največjih pomorskih nesreč v zadnjem času — potop parnika Mohawk in požar, ki je izbruhnil na ladji Morro Castle in jo uničil. Ti dve tragediji, ki sta se pripetili v bližini obrežja države New Jersey, sta zahtevali 169 človeških življenj.

Odsek, ki je vodil preiskavo, je direktno obdržal parobrodno družbo Ward Line odgovornosti za nesrečo. V poročilu pravi, da je bilo moštvo nesposobno in da družba sploh ni skrbela za varnost potnikov, ki so se vozili na njenih parnikih.

Požar na parniku Morro Castle je zahteval 124 življenj, potop parnika Mohawk pa 45 življenj. Da se preprečijo slične tragedije v bodoče, je senatni odsek priporočil ratifikacijo londonske pogodbe iz leta 1923, ki določa ustanovitev mednarodnega varnostnega standarda, in drastično zakonodajo glede inspekcije parnikov.

Andrew Furuseth, predsednik unije mornarskih delavcev, je

Mussolini spet grozi z izstopom iz Lige

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kladanju vojnega in drugega materiala, ki ga Italija pošilja v svoje pristanišča Massaua ob Rdečem morju.

Na tisoče drugih vojakov in delavcev je uporabljen pri gradnji vojaških cest v puščavah, kjer prevladuje silna vročina Italijanske avtoritete same priznavajo, da vročina ubije povprečno šest ljudi na dan, a število je nedvomno večje. Vojaki in delaveci sploh ne morejo spati v barakah in šotorih, ki so jih zgradiли, zaradi vročine, ki jih muči tudi ponoči. Povsod se vidi ljudi, ki ležijo na prostem brez vsake oblike na sebi.

Furuseth je dalje rekel, da se mu čudno zdi, ker ni senatni odsek priporočil nobene akcije proti parobrodni družbi, dasi je ugotovil, da je ona odgovorna za pomorski nesreči.

Hoopesova zmaga v državni zbornici**Zbornico je pridobil, da je podvojila vsoto za pokojnino****Harrisburg, Pa. — Socialistični poslanec Darlington Hoopes iz Readinga je te dni zopet dobil eno onih parlamentarnih zmag, za katere je postal slaven. Z lastnorodenim bojem je namreč priznal zbornico, da je v budžetnem proračunu zvišala postavko za plačevanje starostne pokojnine od \$19,880,000 do 40 milijonov.****Proti Hoopesovemu dodatku so se močno borili demokratični vojaki zbornice. Zgodilo se pa je, da je bil Hoopes v svojem boju bolj spremenil kakor demokratični "moguli", ki so ostali brez "rank and file". Hoopesov amendement za zvišanje apropijacije za več ko polovico je pri glasovanju dobil 135 glasov, proti je pa glasovalo 88 poslancev.****Tako po objavi državnega proračuna je Hoopes povedal zbornici, da se mu vsota za plačevanje starostne pokojnine v smislu novega zakona ne vidi dovolj velika. Od državnega blaginskega departmента je zahteval točno poročilo o številu oseb, ki bodo prišle pod ta zakon. V budžetu je bilo estimirano, da je teh ljudi 45,000 v Pennsylvaniji.****Nekaj ur pred debato je pa Hoopes dobil poročilo od omenjenega departmента, ki je zvišal število teh oseb na 82,000 ali 3**

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

— Ni jih strah! — je zaslišala šepet Sizova, a z leve strani je tiko zahtela mati Samojlova.

— Tih! — je velel osoren glas.

— Opozorjam . . . — je dejal starec.

Pavel in Andrej sta sedla drug poleg drugega, zraven njujo so sedli na prvo klop Mazip, Samojlov in oba Guseva. Andrej si je bil obril brado, brki so mu zrasli in se povesili navzvod, da je njegova okrogla glava bila podobna mačji. Nekaj novega se je pokazalo na njegovem obrazu: nekaj ostrega in jedkega okoli ust, nekaj temnega v očeh. Na Mazinovi spodnji ustni sta bili dve črni pegi, obraz je postal polneži; Samojlov je bil prav tako kodrat kakor poprej in Ivan Gusev se je smejal še zmerom široko.

— Eh, Fjodka, Fjodka! — je zašepetal Sizov in sklonil glavo.

Mati je opazila, da diha svobodnejše. Poslušala je nerazločna vprašanja starca—vpraševal je, ne da bi gledal na obtoženca, in njegova glava je sponela nepremično na ovratniku uniforme. Poslušala je mirne, kratke odgovore svojega sina. Zdelo se ji je, da predsednik in sodniki ne morejo biti ne zlobni, ne kruti ljudje. Pozorno je motrila obraze sodnikov in ugibala iz njih; tiko je prisluškovala novemu upanju, ki se ji je zbujalo v prsih.

Porcelastni človek je ravnodušnobral svoje papirje, njegov enakomeri glas je z dolgočasjem napolnjeval dvorano in oblikoval ljudi, ki so sedeli nepremično kakor otrpli. Štirje odvetniki so se tiko, a živahnogovarjali z obtoženci; močno in urno so se gibali in spominjali na nekoliko velike, črne ptice.

Na eni strani starca je polnil stol s svojim telesom tolst, zabuhel sodnik, z drobnimi, plavajočimi očmi, na drugi strani grbec z rdečimi brki na bledem obrazu. Utrueno je naslonil glavo na naslonjalo in premisljal z napolodprtimi očmi. Tudi obliče državnega pravdnika je bilo utrujen, dolgočasno in ravnodušno.

Vzad za sodniki je sedel župan, poln in zajeten možiček, ki si je zamislil gladič lica; načelnik plemstva, siv, bradat in rdečeličen človek z velikimi, drobnimi očmi; okrožni glavar z ogromnim životom, ki ga je očvidno motil.

— Tu ni zločincev, ne sodnikov, — se je razglasil trdi Pavlov glas, — tu so le zmaglici in premaganci . . .

Vse je utihnilo, nekaj sekund je materino uho slišalo le tenko, urno škrapanje peresa po papirju in utripanje svojega srca.

Tudi predsednik sodišča je nekaj prisluškoval in pričakoval. Sodniki so se zgenili. Tedaj je dejal:

— N-da . . . Andrej Nahodka! . . . Steli kriv . . .

Nekdo je zašepetal:

— Vstan! . . . vstanite!

Andrej se je počasi vzdržnil, se vzravnal in vihajoč si brke izpod čela gledal na stareca.

— Zakaj naj bom kriv? — je dejal pojoče in zložno Malorus in kakor zmerom zmajal z rameni. — Nikogar nisem ubil, ne okradel, ne skladam se s takim življenskim redom, ki sili ljudi na rop in na medsebojno ubijanje . . .

— Odgovarjajte kratko: da ali ne . . . je dejal starec siloma, a razločno.

Na klope za seboj je mati začutila nemir, ljudje so tiko šepetal in se premikali, kakor da bi se osvojevali iz pajčevine sivih besed porcelanastega človeka.

— Slišiš, kakšni so? — je zašepetal Sizov.

— Da . . .

— Fjodor Mazin, odgovorite . . .

— Nečem! — je jasno odgovoril Fjodja in poskočil na noge. V obraz je zardel od raz-

burjenja, oči so se mu zasvetile in roke je polozil na hrbot.

Sizov je tiko zastokal, mati je začudeno razširila oči.

— Odklonil sem obrambo . . . nič ne bom govoril . . . ker smatrám vaše sodišče za nezakonito! . . . Kdo pa ste vi? Ali vam je ljudstvo dalo pravico, da nas sodite? Ne, ni vam je dal! — Ne poznam vas!

Sedel je in skril svoj razgarjeni obraz za Andrejevim hrbotom.

Tolsti sodnik je sklonil svojo glavo k starejšemu in zašepetal nekaj. Sodnik z bledim obrazom je privzignil obrvi, poškril na obtoženca, položil roko na mizo in začel s svinčnikom nekaj po papirju. Okrožni glavar je zmajal z glavo, oprezno prestavil noge, naslonil trebuh na kolena in ga pokril z rokami. Ne da bi ganil glavo, je starec sklonil telo k rdečeličnemu sodniku in ga govoril, ta je priognil glavo in ga poslušal. Načelnik plemstva se je razgovarjal z državnim pravnikom, župan je poslušal in se smerhal. Znova je zadlena motna beseda predsednika.

Vsi štirje odvetniki so pozorno poslušali, obtoženci so šepetal med seboj. Fjodja se je zmedeno smerhal in skrival.

— Kako se je odreza? . . . Naravnost najboljše med vsemi! — je začudeno zašepetal Sizov materi na uho. — Eh, deček! . . .

Mati se je začudeno zasmajala. Vse, kar se je godilo, se ji je zdelo kakor nepotreben in okoren uvod za strahoto, ki se pojavi naenkrat in ki navda vse s hladno grozo. Ali mirne bese Pavlove in Andrejeve so zvenele brez strahu in trdo, kakor da bi bile govorjene v malih hišicah tam v predmestju in ne pred sodiščem. Straten mladostni izbruh Fjodje se ji je zdel zabaven. Nekaj smerhalga in svežega se je pojavljalo v dvorani, in mati je iz gibanja ljudi za seboj uganila, da ne čuti le ona tako.

— Vaše mnenje? — je vprašal starec.

Plešasti državni pravnik je vstal in opiraje se na mizo je urno govoril in navajal številke. V njegovem glasu ni bilo nič strašnega.

V tem pa je suha, skeleča bolečina vznemirjala materino srce; nemirno čuvstvo ni grozilo, ni kričalo, ampak nevidno se je razvijalo, nedoučeno. Leno in topo se je zibalokolo sodnikov in jih zagrinjalo z nepredornim oblakom. Gledala je mati na sodnike, a razumela jih ni. Nič se niso srdili na Pavlia in na Fjodja, kakor je pričakovala, niso jih žalili z besebam, in vse, po čemur so vpraševali, se ji je zdelo zanje nepotrebno; neradi so vpraševali in s težavo so poslušali odgovore, kakor da vedo že vse naprej in da jih nič ne zanima.

Pred njimi je stal orožnik in dejal z basom:

— Pavla Vlasova so vsi imenovali za povzročitelja . . .

— A Nahodko? — je leno in tiko vprašal toliti sodnik.

— Njega tudi . . .

Eden odvetnikov je vstal rekoč:

— Dovolite, da . . .

Starec je vprašal nekoga:

— Ali se ne protivite?

Vsi sodniki so se zdeli materi kakor bolniki.

Bolehna utrujenost se je izražala v njih pozbah in glasu, na njih obrazih je ležala bolehna utrujenost in sivo dolgočasje. Vse jim je bilo očividno težko in neprijetno — uniforme, dvorana, orožniki, zagovorniki in pa dolžnost, da sede na stolih in vprašujejo in poslušajo. V življenju je videla malo gospodov, zadnji čas jih sploh ni videla; opazovala je obraze sodnikov kot nekaj povsem novega, nerazumljivega, bolj žalostnega kot pa strašnega.

(Dalej prihodnj.)

vorni vlak, se ga oprijela ter odpeljala dalje skozi državo Kansas. Proga se je vila preko lepih polja, ki so se vrstila drugo za drugim. Na tem vlaku sva se vozila vso noč in naslednji dan se je ustavil na neki postaj. Proste vožnje so se bili poslužili še štirje drugi, in ko se je vlak ustavil, bi bilo treba poskakati dol, pa smo kar čepeli v odprtih vagonih ko prikovan macki. Kmalu je prišel paznik, ki je pokukal v tisti vagon in nas zasačil.

Pretiral nas je in odignal v pisarno na postaji. Tam nas je izprševal, odkod prihajamo in koliko ima denarja. Nekateri so odgovorili, da so dospeli iz California in da nimajo denarja; sploh so bili vsi brez denarja in to je bila že dovolj velika kazn. Ko je naju vprašal, ako imava denar, sva povedala, da hočevo odpotovati s tovornim vlakom, je rekel, da bova čakala teden dni, ker se tovorni vlak tam ustavi samo enkrat na teden. On je nama svetoval, da je najbolje, ako si kupište vozne listke za potniški vlak in se odpeljeva do drugega mesta, kjer bova lahko dobila tovorni vlak in prosto vožnjo. Tam sva zopet čakala prilike, da se oprimeva tovornega vlaka, ki je kmalu dospel in s katerim sva se brez sitnosti odpeljala dalje.

Mida sva tako tudi storila. S potniškim vlakom sva se odpeljala okrog dvajset milij in končno sva se odločila, da na postajališču, do katerega sva se

po šesturni vožnji sva dospela v Kansas City, ki ima velika klavniška podjetja. Brž sva poskakala z vlakom in odšla na zapadno stran mesta, kjer sva skušala dobiti vlak Santa Fe železnice, da naju odpelje v 106 milij oddaljeno mesto Marceline, Missouri. Kmalu, ko sva prišla na cilj, je vlak prisopihal in imela sva se ga oprijela. S tem vlakom sva po šesturni vožnji dospela v Marceline, kjer sva se ustavila pri dobrini ženici, pri kateri sem bil že večkrat na hrani in stanovanju. Tam sva se dobro očistila, umila in preboleklka, da sva izgledala kakor se človeku spodobi.

Ko sva se odpočila po par-dnevnu bivanju v Marcelinu, sva se zopet odločila, da odpotevajo na vsej državi. Po vsej državi najkrakajo vrane. Prvi pogoj za razmnožitev vrana pa je, da se preskrbi zanje hrana. Najboljša hrana zanje pa so orehe. Torej je treba zasaditi orehe po vsej državi, od Kosovskega polja do Triglavja, od krne Crne gore do Maribora, od Banata do divne Dalmacije. Zato je treba dobiti orehe, dobre orehe, ki bodo prijali vrana. Njih lupina mora biti toliko mehka, da jih vrane lahko stro. Razpisali so licitacijo in liferant Dule bo zdaj dobavo dobil. Kajti državna komisija, ki ji predseduje dr. Grgić, je predpisala preizkušnjo orehov, ki jih nudi Dule. Zato vidi se, da bozdovit v tistem hotelu, so se name smilili. Za naju je bilna dovolj ena noč, ko sva bila izpostavljena za hrano ušem in stenicam.

Naslednji dan po prihodu v Chicago sva se napravila naskok za delom. Najprvo sva šla pogledat k znani Swiftovi družbi. Ko sva dospela pred njen urad, sva naletela na ogromno množico brezposelnih, med katere so se pomešala in čakala, kdaj pride vrata na nju, da naju po klicajo na delo.

Uradnik je hodil od enega do drugega in izbiral po svojem okusu. Ko se mi je približal, je nekaj časa buljil vame, nato je zopet pogled obrnil drugam in ošnili druge. Potem se je pa zopet obrnil k meni, me še enkrat dobro pogledal od nog do glave in nato vprašal, če sem že kdaj delal pri družbi. Jaz sem v resnici delal za njo dva meseca, trenutno sem pa domisli, da bi se bilo dobro nekoliko zlagati in zato sem jedrnato odgovoril da sem bil zaposlen štiri meseca v podjetju. Z odgovorom je bil zadovoljen, kajti rekel mi je, naj mu sledim. Odšel sem za njim v pisarno in tam me je vpisal kot novega delavca. Nato sem moral iti skozi zdravniško preiskavo, katero sem prestal, in začel delati še isti dan. Tovariš pa ni dobil dela in je čez par dni zapustil Chicago in odšel v Detroit in od tam se je z avtobusom odpeljal v Monroe.

Jaz sem redno hodil na delo, toda po desetih dneh sem bil odpuščen za nedoločen čas. Deloval je rekel, da me bo že obvestil, kadar me bodo zopet potrebovali. Dal mi je tudi listek kot izprševalo, da sem že delal pri družbi. Spet je bilo treba iskati dela in uprizorjal sem naškoke na vse kraje, kjer sem sluhil, da ga bom dobil, a nisem imel uspeha. Ko sem končno uvidel, da je ves trud zmanj, sem odpotoval v Monroe.

Za božjo voljo, kaj se tako prične, če se obetajo človeku kovček! "Kakšen kovček je to?" In Dule pove: "Prinesel ga je novač, dal mu ga je neki Zagrebčan. "Kaj je v kovček?" vpraša dr. Grgić in je ves napet! "Ne vem," odgovori liferant Dule. "Kako to, da ne veste? In vi si upate sprejeti kovček, v katerem ne veste, kaj je! Lahkomiselnost, tem večja v času, ko veste, kako sovražniki države" . . . itd. . . "To je mora peklenški stroj! Tako po strani svedči na prejšnjem.

Kakov hitro pa stopi komisija v sivo, že opazi dr. Grgić tisti kovček! "Kakšen kovček je to?" In Dule pove: "Prinesel ga je novač, dal mu ga je neki Zagrebčan. "Kaj je v kovček?" vpraša dr. Grgić in je ves napet! "Ne vem," odgovori liferant Dule. "Kako to, da ne veste? In vi si upate sprejeti kovček, v katerem ne veste, kaj je! Lahkomiselnost, tem večja v času, ko veste, kako sovražniki države" . . . itd. . . "To je mora peklenški stroj! Tako po strani svedči na prejšnjem.

Ta medigra je končana, ostala dva člena komisije sta si že ogledala kletke in poročata predsedniku, ko se ta nekolič pomiril.

"Noben oreh cel, kvaliteta orehov dokazana!"

Zdaj je padla beseda, zdaj je padlo v moj žep deset milijonov! si misli Dule.

Toda predsednik ima muhe, predsednik je natancen! Treba se je prepričati, ali ni vendarle kaj takega pri vsej stvari, da bi se kesneje izkazala dobava slabla in škodljiva državi, saj veste, "jaz sem tu zastopnik države, država sem jaz, ta hip sem za vas država!"

Dule vidi, da predsednik noče reči kar takoj, da je dobava njevna, malo me namerava trinajst z izprševanjem, toda nazadnje bo seveda vendarle podpisal pogodbo in vse bo v redu.

Potem pridejo milijoni, žena, otroci, francoski in angleški guvernante, palača . . . vila . . .

"Gospod Dule," začne predsednik, ki se je udobno usedel ter si še otira znoj s čela, "od kod pa so te vrane? Morda je to kakšna posebna pasma, ki ima trde kljune. Mi pa se moramo prepričati, da vse vrane zmorejo take orehe!"

"Gospod doktor," pravi Dule in je natihem vesel, kajti prebrisani je in vse je prav uredil, "vrane sem izbral iz vse naših držav."

(Dalej prihodnj.)

"Sibirski vrane"

(Nadaljevanje)

Spet se vrne h kletkam, jih pregleda po vrsti. Niti enega orehu ni več celega, vse so vrane strle! Zmaga še bolj sigurna, deset milijonov je tako rekoc že v zepu.

Država je razpisala dobavo velike množine orehov, ki jih bodo potrebovali za seme. Dogzano je namreč, da so vrane zelo koristne za poljedelstvo. Črve zobjajo ko na hrani in stanovanju. Tam sva se dobro očistila, umila in preboleklka, da sva izgledala kakor se človeku spodobi.

Ko sva se odpočila po par-dnevnu bivanju v Marcelinu, sva se zopet odločila, da odpotevajo na vsej državi. Po vsej državi najkrakajo vrane. Prvi pogoj za razmnožitev vrana pa je, da se preskrbi zanje hrana.